

УДК 341.176

Андрій Моца,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри військової підготовки ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»

АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ВНЗ УКРАЇНИ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ

Інтеграція освіти України до європейського освітнього простору є одним із ключових елементів сучасної євроінтеграційної політики нашої держави.

Автор зосереджується на аналізі національних та європейських стандартів якості міжнародної академічної мобільності вищих навчальних закладів, визначенні методів і критеріїв її самооцінки.

Ключові слова: міжнародна академічна мобільність, стандарти якості освіти, самооцінка якості міжнародної академічної мобільності, європейський освітній простір.

Процеси конструювання європейсько-го освітнього та наукового простору в контексті Болонського процесу свідчать про головну мету — запровадити якісну і конкурентоспроможну освіту в європейських країнах, створити ефективні механізми та стандарти її розвитку і моніторингу. Хід соціально-економічного розвитку України у XXI ст. створює об'єктивні передумови для активного залучення вітчизняних університетів у ці процеси. Формат інтеграції освітньо-наукового та регіонального розвитку вищих навчальних закладів стимулюються реалізацією Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, застосуванням адаптованого до стандартів та критеріїв ЄС законодавства України в галузі освіти, науки, інновацій, залученням інвестицій та реалізацією реанімаційного пакету реформ виведення України з кризи.

Інтеграція освіти України до європейського освітнього, економічного та культурного простору є одним із основних елементів євроінтеграційної політики держави. Для досягнення цієї мети в Україні здійснюється комплекс заходів щодо системної реформи освіти, приведення її структури та змісту у відповідність до потреб соціально-орієнтованої

економіки, європейських та світових стандартів. Аналізуючи домінуючі тенденції в євроатлантичному і геополітичному просторі в ході реалізації європейського курсу, Україна прагне посилити свою роль і присутність у політичних та економічних процесах, активізувати взаємодію з безпековими структурами. Важливим кроком у цьому аспекті є створення у цивільних вищих навчальних закладах кафедр військової підготовки як окремих військових навчальних підрозділів вишів. Успішне проведення реформ з перетворення України на демократичну, соціальну, правову державу значною мірою залежить від формування нового покоління військово-службовців-професіоналів. Вирішення завдань подальшого вдосконалення Збройних Сил України, забезпечення надійної оборони держави, переходу на контрактну систему комплектування вимагає зміни підходів до підготовки військових фахівців у контексті сучасних форм і видів збройної боротьби.

Нині реформа освіти, в т. ч. військової, є предметом суспільного консенсусу, розумінням того, що освіта — це один із основних важелів цивілізаційного поступу економічного розвитку та безпеки держави. У цьому напрямі насамперед

необхідно запровадити єдині стандарти/індикатори знань, умінь і навичок у галузі інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) для опанування учасниками навчально-виховного процесу інтерактивними, індивідуалізованими, командними та проектними навчальними технологіями, співмірними з міжнародними показниками: PISA in computer skills, індустріальні міжнародні тести Microsoft Certified Educator, а в галузі вищої освіти — нове покоління стандартів вищої освіти на компетентнісній основі з урахуванням модельних стандартів «євробакалаврів» та «євромагістрів». Це, в свою чергу, потребує створення національної системи якості освіти, запровадження єдиної статистики і параметрів вимірювання якості освіти, прийняття на національному рівні національних індикаторів ефективності освіти з включенням України в Education at a Glance, а також участі у міжнародних моніторингових дослідженнях, таких як PISA, TIMSS, PEARLS [1].

Міжнародна та внутрішня академічна мобільність як елемент системи вищої освіти сприяє виявленню кращих практик управління системою освіти, що можуть бути реалізовані в Україні. З огляду на те, що сучасна концепція розвитку вищої освіти в Україні втілює ідею її модернізації шляхом системного реформування, серед завдань, які постають перед вітчизняними вищими навчальними закладами, вкрай необхідним є запровадження європейських та світових стандартів якості академічної мобільності задля забезпечення виконання стратегії інтернаціоналізації українських навчальних закладів.

Процес узгодження українського та європейського законодавства, аналіз основних тенденцій захисту національних інтересів, узагальнення сучасних підходів та здійснення безпекової політики, обґрунтування основних напрямів та шляхів підвищення якості підготовки фахівців, у тому числі військових, здійснюється відповідно до нових суспільних потреб. Все це висуває нові вимоги до підготовки кваліфікованих фахівців,

здатних вирішувати складні професійні завдання, продукувати знання інноваційного характеру, приймати креативні антикризові рішення, здійснювати проєктування і прогнозування у всіх сферах суспільного життя. Проблема формування і визначення змісту вищої освіти, в тому числі військової, формування інтелектуальної еліти суспільства, яка вільно володіє іноземними мовами, комп'ютерною та іншою технікою, здатною швидко адаптуватися до змінюваних умов економічного і соціального розвитку є важливою і відповідальною справою, тому повинна мати пріоритетний статус і потребує подальших досліджень.

У статті основна увага зосереджується на аналізі національних та європейських стандартів якості міжнародної академічної мобільності вищих навчальних закладів, визначенні методів і критеріїв її самооцінки.

Багато видатних вчених — В. Андрущенко, О. Вигран, К. Ворсноп, В. Гур, М. Згуровський, О. Константинова, В. Корженко, А. Короченська, В. Кремень, О. Локшина, В. Луговий, Н. Мальтюхова, О. Мартякова, В. Монастирський, Г. Одінцова, В. Олійник, С. Пензон, В. Полупан, Дж. Пондженге, І. Розер, Л. Усенко, О. Шелюк та інші — вказують на актуальність піднятої тематики щодо пошуку, визначення й конкретизації послідовності процесу входження освіти України до європейського науково-освітнього простору.

У Комюніке в Лювені/Лювен-ла-Неві європейські університети запропонували окрему стратегію мобільності до 2020 р. Вона передбачає, що принаймні 20% із тих, хто закінчив навчальний заклад Європейського простору вищої освіти, повинні мати досвід навчання або підвищення кваліфікації за кордоном [2, с. 1].

Одним із ефективних методів моніторингу якості міжнародної академічної мобільності є процес самоаналізу та визначення методів і критеріїв її самооцінки, роль якої розглядається в цій статті.

Вільна мобільність студентів, персоналу і викладачів є необхідною умовою існування Європейського простору ви-

щої освіти. Європейські університети широко використовують існуючі інструменти забезпечення мобільності (ECTS, Лісабонська конвенція, Паспорт мобільності, міжнародні договори про академічне партнерство, Еразмус+, Горизонт-2020 тощо). З огляду на переваги наявності викладацького складу з широким мультинаціональним досвідом, багато університетів використовують академічну мобільність як засіб на шляху усунення національних перешкод, забезпечуючи високу академічну репутацію в Європі [3, с. 2—3].

Українське законодавство визначає академічну мобільність як можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити навчально-педагогічну та наукову діяльність в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами [4]. Окрім того, міжнародна академічна мобільність розуміється як [5]:

- важлива складова процесу інтеграції вищих навчальних закладів у міжнародний освітній простір;

- можливість визначення періоду навчання студента, стажування чи викладання викладача в країні, громадянином якої він не є;

- вибір найкращих варіантів навчання для підготовки сучасного фахівця.

Загальноприйнятими типами міжнародної академічної мобільності традиційно вважаються:

- міжнародна академічна мобільність студентів;

- міжнародна академічна мобільність професорсько-викладацького складу.

Сучасний етап розвитку міжнародної освіти, включно з національними процесами інтеграції в Європейський простір вищої освіти, ставить однозначне завдання — запровадити систему менеджменту якості (QMS — Quality Management System) в життя університету. На сьогоднішній день є низка підходів, що дозволяють визначити стандарти оцінки якості міжнародної мобільності. Серед них:

- стандарт ISO для освітнього секто-

ра — IWA: ISO/IWA 2: Quality Management Systems — Guidelines for the application of ISO 9001:2000 in education;

- стандарти Міжнародної групи якості Ради акредитації вищої освіти (англ. Council for Higher Education Accreditation's International Quality Group — CIQG);

- стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (англ. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area — ESG).

Прозорість структур й інструментів, що призначені для досягнення поставленої мети при здійсненні навчального і науково-дослідного процесів та взаємна довіра в сфері вищої освіти всіх країн європейського простору визначається як необхідна передумова для забезпечення мобільності [6, с. 4].

Показовим є використання на загальноєвропейському рівні Паспорта мобільності (Europass Mobility) — стандартного європейського документа, який містить детальні записи про період часу, який людина будь-якого віку, освітнього рівня та професійного статусу витратила в освітніх цілях в інших європейських країнах (системно вказується досвід міжнародного навчання): Євросоюз (UE) / Європейська Вільна торговельна зона (European Free Trade Area — EFTA) / Європейська Економічна Зона (European Economic Area — EEA) [7]. Кожен запис Europass Mobility відображає зміст і результати професійної перепідготовки в термінах компетенції та навичок, достатніх для здійснення конкретного виду професійної діяльності, або зміст і результати в термінах академічних досягнень (після завершення освітньої програми).

Широке використання українськими університетами Europass Mobility сприяє стандартизації та уніфікації підходів у забезпеченні моніторингу міжнародної мобільності, формуванню бачення університетської діяльності та стратегії відповідно до місії університету як публічної інституції вищої освіти та наукового центру. Пріоритетним напрямом інтер-

націоналізації інституційного освітнього простору є розвиток та розширення міжнародних партнерських відносин із закладами вищої освіти Європи і світу [8, с. 79—81].

Концепція розвитку Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» на період до 2025 р. (далі — УжНУ) — це дорожня карта на шляху досягнення статусу університету найвищого європейського рівня, трансформації традиційного класичного університету, яким є УжНУ, в інноваційний, у подальшому дослідний вищий навчальний заклад [7, с. 8].

Система розвитку інноваційної освіти та елітної підготовки фахівців, фундаментальних і прикладних досліджень, формування та реалізація в університеті повного інноваційного циклу в освітній і науковій діяльності та функціонування університету як інтегратора знань науки та інновацій має виняткове значення для усунення факторів периферійності як прикордонних територій, так і країн сусідів — членів Євросоюзу, забезпечуватиме лідерство університету на основних вітчизняних і зарубіжних профільних ринках, сприятиме формуванню позитивного іміджу УжНУ як закладу інноваційного спрямування [7, с. 8].

Нині УжНУ посідає 30 позицію з-поміж 286 вищих навчальних закладів у консолідованому рейтингу вишів в Україні, 26-те місце за рейтингом Webometrics, 18-те місце у рейтингу прозорості українських університетів, 13-ту позицію в рейтингу SciVerseScopus.

Зазначимо, що Ужгородський національний університет у рамках Стратегії розвитку інноваційного вищого навчального закладу (далі — ВНЗ) з часу створення на своїй базі загальноуніверситетської кафедри військової підготовки як окремого військового навчального підрозділу активно використовує умови прикордоння для розширення міжнародних зв'язків з ВНЗ іноземних держав, з якими УжНУ має договори на співпрацю, в першу чергу, країн Карпатського євросереб'я — членів ЄС та НАТО, для

участі викладачів та студентів кафедри військової підготовки у програмах двостороннього обміну студентами та науково-педагогічними працівниками, запровадження у навчально-виховний процес інновацій, стимулювання наукових досліджень і прикладних розробок. Участь у міжнародних освітніх проєктах, європейських рамкових програмах «Еразмус+» та «Горизонт-2020» сприятиме зміцненню навчально-матеріальної бази, впровадженню інноваційних технологій навчання на кафедрі військової підготовки у форматах, властивих для європейської практики.

На сьогодні УжНУ активно співпрацює з закордонними партнерами на основі білатеральних угод. Упродовж останніх двох років укладено 12 нових міжнародних угод про співпрацю у сфері освіти і науки. Серед них слід відзначити: угода про співпрацю між УжНУ та Карловим університетом (м. Прага) та університетом м. Пардубіце (Чеська Республіка); університетом м. Орадея (Румунія); Ніредьгазьким коледжем (м. Ніредьгаза, Угорщина); факультетом фізики, математики та інформатики університету ім. Я. А. Коменського та відділом експериментальної фізики цього ж університету в м. Братислава; греко-католицьким теологічним факультетом Пряшівського університету (Словацька Республіка); університетом в м. Порту (Португалія); Латвійським університетом; Литовським університетом наук про здоров'я.

В угодах з Університетом штату Орегон (США), Варшавською вищою гуманітарною школою ім. Б. Пруса, Поморською академією у Слупську та університетом м. Жешув (Польща), Технологічним університетом у м. Брно (Чеська Республіка), Будапештським університетом ім. Етвеша Лоранда, Дебреценським університетом (Угорщина), Братиславським економічним університетом, Технічним університетом у м. Кошице (Словацьчина), Західним університетом ім. Васіле Голдіша, Клузьким університетом ім. Бабеш-Бояї (Румунія), Дармштадтським університетом при-

кладних наук (Німеччина), Університетом ім. М. Ромеріса (Литва), Євразійським національним університетом ім. Л. М. Гумільова в Астані (Казахстан) визначено основні потенційні сфери співробітництва, досягнуто домовленості про спільні дії в освітній та науковій сферах, формуванні інновацій з метою інтеграції у світовий освітньо-науковий простір.

Активізація міжнародної освітньої діяльності зумовлюється появою нових моделей надання освітніх послуг, виникненням нових типів провайдерів наукових пропозицій. Зокрема йдеться про міжнародні консорціуми вищих навчальних закладів.

Участь Ужгородського національного університету в Європейській Асоціації університетів, приєднання вишу до Східноєвропейської міжнародної мережі університетів та Міжнародного консорціуму університетів сприяє налагодженню і координації міжінституційної співпраці у сферах академічної мобільності, наукових досліджень, технологічних розробок та інновацій, підвищенню конкурентоспроможності у національному та міжнародному масштабах. Основними напрямками співпраці між сторонами-партнерами є організація спільних конференцій, симпозіумів, семінарів, інших наукових форумів; підготовка та видання спільних навчальних і наукових публікацій; академічна мобільність студентів, докторантів, викладачів; розробка спільних освітніх та освітньо-наукових програм, налагодження спільного керівництва докторантами; взаємовигідного співробітництва з органами державної влади та місцевого самоврядування, бізнесом, іншими зацікавленими сторонами; розробка, просування та реалізація спільних проектів до національних та міжнародних донорів.

Студенти та викладачі УжНУ беруть участь у різних програмах академічної мобільності за кордоном за формами: кредитна мобільність, семестрове навчання, навчально-ознайомча та виробнича практика, мовне та наукове стажування тощо.

Основні напрями, за якими здійснюється мобільність: економіка, історія, державне управління, політологія, країнознавство, право, соціологія, біологія, стоматологія, математика, інформатика, фізика, бізнес-адміністрування, сільськогосподарські науки та ін. [8, с. 9—20].

Розпочато консультації щодо участі студентів кафедри військової підготовки УжНУ у програмах академічної мобільності шляхом укладання договорів про міжнародне співробітництво з навчальними закладами країн Карпатського євро регіону, з якими університет має довгострокові двосторонні договори на міжнародну співпрацю.

Організаційна складова інтернаціоналізації освітнього простору в Ужгородському національному університеті спрямована на визначення цілей і завдань інтернаціоналізації освіти, впровадження міжнародних вимірів у навчально-виховний процес, освітні послуги, стимулювання структурних підрозділів вищого навчального закладу щодо розвитку міжнародної діяльності на інституційному рівні тощо.

Інноваційні проекти, які здійснюються УжНУ разом з партнерськими вузами країн — членів ЄС та Вишеградської четвірки на платформі Наукового парку УжНУ, мають регіональну спрямованість у рамках реалізації «трикутника знань», реалізації узгодженої «університет—влада—підприємництво—громадянське суспільство» дорожньої карти регіону, що передбачає суттєве зростання частки економіки знань та інновацій. Подальший розвиток Ужгородського національного університету залежить від майбутньої науково-освітньої, соціальної та громадської самореалізації його співробітників та студентів. Нині важливо скористатися усіма перевагами як Болонського процесу, Закону України «Про вищу освіту», так і участі України у програмах Європейського Союзу «Еразмус+» та «Горизонт-2020» для забезпечення очікуваних результатів у частині якості освітніх послуг, що надаються ВНЗ, та досягнення стратегічної мети — створен-

ня потужного університету-інтегратора знань та інновацій у регіоні [9, с. 258—266].

Самооцінка міжнародної академічної мобільності виступає одним із основних елементів у системі забезпечення якості вищої освіти. У функціональному сенсі вона дозволяє виконати низку завдань стратегічного і поточного характеру: визначення існуючих показників діяльності університету; порівняння власних характеристик із характеристиками інших університетів, враховуючи міжнародні та національні стандарти; постановка цілей та формування необхідних стратегій для їх досягнення; визначення існуючих труднощів і шляхів їх подолання; формування системи управління процесами та контролю виконання поставлених цілей тощо [9].

Окрім того, самооцінка становить своєрідний внутрішній вимір процедури оцінки інституції, використовуючи методи бізнес-процесу *due diligence* — DDG (укр. процедура детальної незалежної перевірки організації). Цю перевірку все частіше проводять іноземні інвестори, фундації, роботодавці та партнери для визначення спроможності університету виконати умови співпраці, контракту, тендеру, проекту тощо.

Загалом існує кілька видів процедур DDG: загальна оцінка, фінансова, податкова, юридична тощо [10, с. 51]. Загалом університети можуть піддаватися загальній експертизі. Сучасні тенденції розвитку освітнього простору як на глобальному, так і на європейському рівнях свідчать, що дедалі більша кількість університетів піддається оцінці та застосовує механізми DDG для оцінки своїх партнерів. Безсумнівно, ця процедура набуватиме більшого поширення в Україні, особливо щодо «трикутника знань», доступу до міжнародних академічних грантів, тендерів тощо.

Самооцінка є першочерговим кроком підготовки власного університету до незалежної експертизи.

У питанні використання самооцінки до сфери академічної мобільності як частини стратегії інтернаціоналізації роз-

глянемо ті показники, що можуть становити її кількісні характеристики. До них належать [11, с. 143—156]:

— кількість міжнародних угод про партнерство, що передбачають програми мобільності та кількість угод про кооперацію освіти, наукових та бізнесових структур;

— диверсифікація програм мобільності, в яких беруть участь студенти та професорсько-викладацький склад;

— пропорційність національних студентів, що навчаються на програмах мобільності закордоном;

— пропорційність іноземних студентів, що навчаються на програмах мобільності в університеті;

— пропорційність професорсько-викладацького складу, що викладають/стажуються на програмах мобільності закордоном;

— пропорційність іноземних представників професорсько-викладацького складу, що викладають/стажуються на програмах мобільності в університеті;

— відсоток випускників, які продовжують навчання на вищих рівнях закордоном;

— відсоток національних студентів, що володіють іноземними мовами на рівні B2;

— відсоток навчальних курсів іноземними мовами в навчальному закладі;

— відсоток наукових результатів, технологій, запроваджених в практику і (або) виведених на ринок (як показник комерціалізації наукових результатів, технологій).

Окрім того, самооцінка повинна враховувати якісні індикатори освітньої, науково-дослідної роботи, інноваційної взаємодії з бізнес-середовищем та структурами оборонного сектору [12, с. 213—218; 13, с. 70—71]. Серед них:

— географія та динаміка міжнародних угод про партнерство, в яких передбачена мобільність;

— актуальність наукових досліджень, зокрема: наявність наукових шкіл, що мають статус провідних в Україні і закордоном; кількість наукових монографій, статей, повідомлень, виданих цент-

ральними і закордонними видавництвами та статей у науковій періодиці, що індексується міжнародними базами даних з розрахунку на одного педагогічного працівника (Webometrics, Scopus, імпаکت-фактор, індекс Хірша, провадження системи моніторингу індексу кількості цитування як нормативного показника оцінювання ефективності діяльності з доступом до баз даних відстежування наукової цитованості: Web of Science, SciVerse Scopus, науково-видавнична інфраструктура «Наукова періодика України» (Scientific Periodicals of Ukraine) та ін.);

— частка фундаментальних та прикладних досліджень за пріоритетними напрямками розвитку у загальній кількості наукових досліджень (міжнародні і національні науково-технічні проекти; медалі та премії міжнародних науково-технічних виставок; наявність патентів і ліцензій; наявність у структурі ВНЗ науково-дослідних інститутів, лабораторій, центрів високопродуктивних технологій, наукових об'єктів, обсяг робіт та послуг, виконаних на базі інноваційної інфраструктури освітнього закладу, загальна кількість об'єктів господарювання, створених на базі освітнього закладу та кількість робочих місць у створеній інноваційній структурі/ суб'єкта господарювання та ін.);

— забезпечення військових навчальних підрозділів елементами матеріально-технічної бази, зокрема: аудиторіями, лекційними залами, спеціалізованими класами, допоміжними приміщеннями для курсового та технічного проектування, навчально-лабораторними базами, підручниками, методичними та навчальними посібниками, озброєнням та військовою технікою, електронно-обчислювальною технікою та іншим військовим навчальним майном відповідно до штатів, табелів та норм постачання;

— показники ефективності освітньої та науково-дослідної роботи студентів, наукової молоді, професорсько-викладацького складу (міжнародна сертифікація навчальних програм, спільні/подвійні дипломи, успішність навчання

студентів на програмах мобільності (здобуті кредити, оцінки, відгуки та рекомендації, соціальна активність), успішність викладання/стажування професорсько-викладацького складу (відгуки та рекомендації, продовження співпраці, опубліковані матеріали, ініційовані спільні проекти тощо кількості студентів, аспірантів, професорсько-викладацького складу, що пройшли стажування у провідних наукових центрах України та за кордоном);

— наявність фахових видань з переліку ВАК та загальна кількість періодичних видань ВНЗ;

— потужності наукової бібліотеки, інтернет-центру і телекомунікаційної мережі (організація навчального процесу із застосуванням дистанційних освітніх технологій, наявність мультимедійних аудиторій для проведення навчальних занять з можливістю режиму телеконференції);

— наявність процедур внутрішнього забезпечення якості міжнародної академічної мобільності;

— залучення стейкхолдерів, студентів, представників військоматів у процес самооцінки якості мобільності;

— вплив мобільності на професійне і кар'єрне зростання.

Важливо наголосити, що цей перелік індикаторів не є вичерпним і може доповнюватися додатковими критеріями [13; 14; 15].

Завдяки участі консорціумів українських та закордонних університетів у програмі TEMPUS (зокрема проект 144882-TEMPUS-2008-DE-JPGR «Quality Assurance Tools for the Management of Internationalization — QATMI» та 516935-TEMPUS-1-FITEMPUS-SMGR «Towards Trust in Quality Assurance Systems — TRUST») було розроблено низку критеріїв оцінки якості міжнародної академічної мобільності, які можуть бути використані українськими вищими навчальними закладами для порівняльного аналізу самооцінки національних та європейських підходів до оцінки якості міжнародної академічної мобільності. Зокрема в Ужгородському національному університеті за-

проваджена система індексації та моніторингу складових інноваційного розвитку ВНЗ.

Висновки. При аналізі стандартів якості міжнародної академічної мобільності вищих навчальних закладів важливе значення має визначення методів та критеріїв самооцінки. Самооцінка дозволяє визначити існуючі характеристики університету у порівнянні з характеристиками інших університетів, сформулювати довгострокові цілі та шляхи їх досягнення, оцінити труднощі та засоби їх подолання. Розвиток академічної та внутрішньої мобільності забезпечує прискорення інтеграції України до європейського освітнього простору, вдосконалення освітніх технологій, вихід якості української освіти на світовий рівень, а також інноваційний розвиток університетської науки та інтеграцію її з працедавцями в системі «трикутника знань».

Інтеграція цивільної та військової освіти забезпечить реалізацію положень Національної стратегії розвитку освіти в Україні та концептуальних за-

сад інноваційного реформування військової освіти і науки, трансформацію економічного механізму функціонування вищих навчальних закладів як інтеграторів регіональної економіки знань, інновації, з великими можливостями міжнародної і транскордонної співпраці. Політичний діалог та конвергенція в питаннях зовнішньої та безпекової політики між Україною та ЄС, а також формат консультацій між Україною та НАТО дають можливість розвивати двосторонні стосунки на засадах врахування принципових інтересів України між вищими навчальними закладами в рамках діючих договорів про міжнародну співпрацю.

Водночас зростання можливостей використання європейських програм академічної мобільності вимагає від українських університетів постійної і системної роботи щодо самовдосконалення задля досягнення високого рівня конкурентоспроможності в європейському просторі вищої освіти, яка гнучко реагує на зміни зовнішнього соціально-економічного середовища.

Список використаних джерел

1. Проект Концепції розвитку освіти до 2025 року. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
2. Mobility for Better Learning: Mobility strategy 2020 for the European Higher Education Area (EHEA) [Electronic Source] // European Higher Education Area Ministerial Conference, Bucharest 2012. — P. 4. — Access: [http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/2012%20EHEA%20Mobility%20Strategy.pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/2012%20EHEA%20Mobility%20Strategy.pdf).
3. Звернення Саламанкського з'їзду європейських закладів вищої освіти «Формування європейського простору вищої освіти», 29—30 березня 2001 р. // Міжнародний фонд досліджень освітньої політики, 2013. URL: [http://www.edupolicy.org.ua/files/Salamanca_Convention\(2001\).pdf](http://www.edupolicy.org.ua/files/Salamanca_Convention(2001).pdf).
4. Закон України «Про вищу освіту», п. 1.2. ст. 1 // Верховна Рада України, 2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Гурч Л. Мобільність студентів та професорсько-викладацького складу як фактор підвищення конкурентоспроможності вищої освіти України в європейському просторі // Персонал. — № 7. — 2005. URL: <http://personal.in.ua/article.php?id=53> — 20.04.2015.
6. Паспорт мобільності та акредитації // Всеукраїнська академічна спілка, 2015. URL: <http://aunion.info/uk/pasport-mob%D1%96lnost%D1%96-taakreditats%D1%96ya>.
7. Артёмов І. В. Концепція розвитку УжНУ — дорожня карта на шляху досягнення статусу університету найвищого рівня // Новини Закарпаття. — 2016. — № 61—62 (4526—4527). — С. 8.
8. Лендбел М. О., Свеженцева О. І., Нагоркін М. М., Гойдаш Ю. Ю. Інтернаціоналізація освіти та наукових досліджень Ужгородського національного університету (за звітними матеріалами за 2015—2016 н.р.): зб. наук. праць / ред. кол.: І. П. Студеняк (гол.) та ін. — Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2016. — Вип. 1 (16). — С. 9—20.
9. Моца А. А. Теоретико-методичний аспект інноваційного розвитку вищої освіти України // Міжнародний науковий вісник: зб. наук. праць / ред. кол.: І. В. Артёмов (гол.) та ін. — Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. — Спецвип. 1 (10). — С. 258—266.

10. Система вищої освіти у Великій Британії та міжнародні університетські зв'язки: довідник для університетів світу // Міжнародне управління з питань європейської політики в інтересах вищої освіти Сполученого Королівства. — Серія досліджень/9. — 2011. — 51 с.
11. Джеджора О. Зовнішні процедури забезпечення якості у «трикутнику знань» // Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / за ред. Т. Добка, М. Головянко та ін. — Львів: Вид-во «Компанія Манускрипт», 2014. — С. 143—156.
12. Шенгерівський Д. В. Європейські та національні підходи до самооцінки якості міжнародної академічної мобільності // Міжнародний науковий вісник: зб. наук. праць / ред. кол.: І. В. Артьомов (гол.) та ін. — Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. — Спецвип. 1 (10). — С. 79—83.
13. Устич С. І. Система індексації та моніторингу ефективності інноваційного розвитку університету // Міжнародний науковий вісник: зб. наук. праць / ред. кол.: В. І. Смолянко (гол.), І. В. Артьомов та ін. — Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2016. — Вип. 1 (12). — С. 70—71.
14. Quality Assurance Tools for the Management of Internationalization. — Mohyliv-Podilskyi. — Kyiv: Hoverla-CEL, 2011.
15. Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / за ред. Т. Добка, М. Головянко та ін. — Львів: Вид-во «Компанія Манускрипт», 2014. — 572 с.
16. Наказ Міністерства оборони України від 20 липня 2015 р. № 346 «Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів України». URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/ z1126-15.

Моца Андрей. Анализ стандартов качества международной академической мобильности ВУЗ Украины: национальные и европейские стандарты.

Интеграция образования Украины в европейское образовательное пространство является одним из ключевых элементов современной евроинтеграционной политики нашего государства.

Автор анализирует национальные и европейские стандарты качества международной академической мобильности высших учебных заведений, определяет методы и критерии ее самооценки.

Ключевые слова: международная академическая мобильность, стандарты качества образования, самооценка качества международной академической мобильности, европейское образовательное пространство.

Moza Andriy. Analysis of standards of international academic mobility: national and European standards.

Integration of Ukrainian education into the European educational space is one of the key elements of modern European integration policy of our country.

The author focuses on the analysis of international and European standards of international academic mobility and defining the methods and criteria for self-assessment.

Keywords: international academic mobility, quality standards of education, self-assessment of international academic mobility, European educational space.